

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 510/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Daniel Futej, CSc., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Cob 103/2014 z 3. marca 2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] v časti namietajúcej porušenie ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky „*odňatím možnosti konať pred súdom*“ (časť E, bod 17 až 24 sťažnosti) **o d m i e t a** pre neprípustnosť.

2. Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] vo zvyšnej časti **p r i j í m a** na ďalšie konanie.

3. Vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Cob 103/2014 z 3. marca 2015 sa odkladá do právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o sťažnosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júla 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou v petite namietajú porušenie svojich základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, v prítomnosti účastníkov a na vyjadrenie sa ku všetkým dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cob 103/2014 z 3. marca 2015.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Pezinok (ďalej len „okresný súd“) sa pod sp. zn. 26 Cb 42/2008 viedlo konanie o určenie neplatnosti prevodu vlastníctva k nehnuteľnostiam (vedených Správou katastra [REDAKOVANÉ] na LV [REDAKOVANÉ] ako byt [REDAKOVANÉ] na prízemí vo vchode [REDAKOVANÉ] bytového domu na [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], postaveného na parcele [REDAKOVANÉ], parcele [REDAKOVANÉ], parcele [REDAKOVANÉ] v celosti a podiel na priestore na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu vo veľkosti [REDAKOVANÉ], a na liste vlastníctva [REDAKOVANÉ] ako parcela registra C evidovaná na katastrálnej mape ako parcela [REDAKOVANÉ] zastavané plochy a nádvoria o výmere 267 m², parcela [REDAKOVANÉ] zastavané plochy a nádvoria, o výmere 265 m², parcela [REDAKOVANÉ] zastavané plochy a nádvoria, o výmere 266 m², v podiele vo veľkosti [REDAKOVANÉ]), ktoré sťažovatelia nadobudli na základe kúpnej zmluvy uzavretej

medzi nimi a spoločnosťou [REDAKOVANÉ] Okresný súd rozhodol rozsudkom z 28. marca 2014 tak, že prevod vlastníctva k nehnuteľnostiam označeným vo výroku jeho rozsudku je neplatný.

3. Sťažovatelia proti uvedenému rozhodnutiu okresného súdu podali odvolanie, avšak krajský súd svojím rozhodnutím potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne. Sťažovatelia vyčítajú rozhodnutiu krajského súdu, že neodstránil procesnú chybu spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom, ku ktorej došlo tým, že súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd konal v neprítomnosti sťažovateľov, ktorým nebolo osobne doručené predvolanie na pojednávanie, iba prostredníctvom ich právneho zástupcu. Sťažovatelia taktiež poukazujú na skutočnosť, že v čase nadobudnutia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam boli dobromyseľní, pretože ich nadobudli od vlastníka, ktorý bol riadne zapísaný v katastri nehnuteľností ako jediný vlastník bez akéhokoľvek obmedzenia. S touto námietkou sa však odvolací súd nevysporiadal. Všeobecné súdy iba poukázali na zásadu *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet*, podľa ktorej nemohli sťažovatelia nadobudnúť vlastníctvo k nehnuteľnostiam od nevlastníka.

4. Sťažovatelia na základe uvedenej argumentácie navrhujú, aby ústavný súd rozhodol vo veci samej nálezom, v ktorom vysloví, že ich základné práva upravené v čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu boli rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 2 Cob 103/2014 z 3. marca 2015 porušené. Súčasne navrhujú, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vrátil vec okresnému súdu ďalšie konanie. Napokon sa domáha aj priznania náhrady trov právneho zastúpenia.

5. Súčasťou sťažnosti je aj návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu podaný podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

II.

6. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.A K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľov „odňatím možnosti konať pred súdom“ (časť E, bod 17 až 24 sťažnosti) postupom okresného súdu a krajského súdu

8. Podľa sťažovateľov k porušeniu označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy malo dôjsť nesprávnym postupom okresného súdu a krajského súdu, ktoré nedoručili písomné predvolanie na pojednávanie sťažovateľom, zastúpených právnym zástupcom, čím im odňali možnosť konať pred súdom.

9. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd

vyplývajúcej z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

11. Princíp subsidiarity znamená, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 145/2010). Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (podobne aj II. ÚS 521/2015, II. ÚS 855/2015, IV. ÚS 236/07).

12. V prípade námietky sťažovateľov, že všeobecné súdy nariadili pojednávanie, na ktoré osobne nepredvolali sťažovateľov, a tým im znemožnili uplatnenie ich základných procesných práv, ústavný súd konštatuje, že ak všeobecné súdy konajú bez prítomnosti účastníkov konania napriek tomu, že na to nie sú dané zákonné dôvody, zaťažujú svoj procesný postup (a v konečnom dôsledku i rozhodnutie) chybou podľa § 221 ods. 1 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) v znení účinnom v čase rozhodovania súdov [toho času ust. § 381 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], teda odňatím možnosti konať pred súdom. Ak následne na základe podaného odvolania odvolací súd túto chybu neodstráni, zaťaží svoj postup chybou podľa § 237 písm. f) OSP [toho času ust. § 420 písm. f) CSP], ktorá je

spôsobilým dôvodom prípustnosti dovolania i samotným dovolacím dôvodom [§ 241 ods. 2 písm. a) OSP, resp. § 431 ods. 1 CSP].

13. Námietku nenariadenia pojednávania teda sťažovatelia mohli predniesť aj v dovolaní proti uzneseniu krajského súdu, ktorý podľa ich názoru ako súd odvolací konkretizovanú chybu postupu okresného súdu nenapravil. Z podkladov, ktoré má ústavný súd k dispozícii, vyplýva, že uvedenú možnosť sťažovatelia aj využili, a tak sa ich námietkou odňatia možnosti konať pred súdom zaoberal Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací. Vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy preto nebolo v právomoci ústavného súdu preskúmanie napadnutého postupu a rozhodnutia krajského súdu a okresného súdu v tomto smere, keďže na základe podaného dovolania predmetnú námietku preskúmal najvyšší súd. V tejto časti musel ústavný súd sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

14. Na margo petitu, ktorý formulovali sťažovatelia v sťažnosti, ústavný súd iba stručne dodáva, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. To znamená, že ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Uvedené osobitne platí v prípadoch, v ktorých sú osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd zastúpené kvalifikovaným právnym zástupcom. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie, ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody, a označenie, proti komu sťažnosť smeruje. Keďže sťažovatelia za porušovateľa svojich práv v petite sťažnosti označili iba krajský súd, neprichádzalo do

úvahy, aby ústavný súd skúmal prípadné porušenie už označených práv najvyšším súdom, ako aj okresným súdom, ktorý ako porušovateľa ich práv uviedli iba v úvode sťažnosti.

II.B K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľov rozhodnutím krajského súdu

15. Ústavný súd predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľov na neverejnom zasadnutí senátu, a keďže v tejto časti sťažnosti nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, rozhodol o jej prijatí na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 tohto zákona tak, ako to je uvedené vo výroku rozhodnutia v bode 2.

16. Zároveň ústavný súd pripomína, že pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd rozhoduje o jeho prijatí len vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta (napríklad I. ÚS 50/01). Rozhodovanie o návrhu na prikázanie vo veci konať bez zbytočných prieťahov, priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania nie je rozhodovaním o základnom práve alebo slobode, a preto neprichádza do úvahy pri rozhodovaní v rámci predbežného prerokovania o prijatí takýchto návrhov rozhodnúť.

II.C K odkladu vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 2 Cob 103/2014 z 3. marca 2015

17. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti súčasne požiadali o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu s odôvodnením, že výkonom rozhodnutia by pre nich vznikla ťažko napravitelná ujma, ak by museli predmetnú nehnuteľnosť odovzdať pôvodným vlastníkom.

18. Ústavný súd môže podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, ak to nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia znamenal

pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám pri odloženej vykonateľnosti.

19. Podmienky citovaného ustanovenia sú podľa názoru ústavného súdu splnené, lebo po právoplatnom skončení veci týkajúcej sa neplatnosti prevodu vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktorý je predmetom ústavnoprávneho kontextu tejto veci, procesný postup ústavného súdu (nutnosť vyžiadať si vyjadrenie rozhodujúceho orgánu a repliku sťažovateľa) neumožní o sťažnosti rozhodnúť ihneď (neodkladne).

20. Ústavný súd preto návrhu na odklad vykonateľnosti vyhovel bez toho, aby tým akokoľvek predpokladal výsledok vlastného konania o ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016